

Collegevoorstel

Onderwerp vaststelling Transitievisie Warmte gemeente Beesel	portefeuillehouder: Marcel Roelofs cluster/team: Ruimtelijke Ontwikkeling / Afval & Duurzaamheid opsteller: Esther Swinkels datum vergadering: 25 januari 2022 zaaknummer: 0889274580
--	---

Samenvatting

Een van de grote uitdagingen waar we voor staan is de warmtetransitie: de overstap van fossiele brandstoffen – waarvan aardgas de belangrijkste is – naar duurzame vormen van energie in onze woningen en gebouwen. De Transitievisie Warmte (TVW) beschrijft hoe we de overgang – de ‘transitie’ – naar duurzaam verwarmen in grote lijnen voor ons zien. We richten ons daarbij specifiek op warmte in de bestaande gebouwde omgeving. Voor Beesel betekent de warmtetransitie dat er nog zo’n 5.500 woningen en 1.000 gebouwen gaan overstappen op duurzame warmte (circa 7% van ons woningbestand is al aardgasvrij).

Deze Transitievisie Warmte is tot stand gekomen door gebruik te maken van een tweesporen-aanpak. Aan de ene kant hebben we gewerkt aan een technisch-inhoudelijke analyse en verdieping van de opgave. Aan de andere kant hebben we bewust ingestoken op het werken aan draagvlak bij betrokken samenwerkingspartners, inwoners en bestuurders door de Transitievisie Warmte gezamenlijk op te stellen tijdens enkele korte, maar intensieve sessies.

In hoofdstuk 2 staan de leidende principes beschreven die we gezamenlijk met de partners hebben vastgesteld. Verder beschrijven we in hoofdstuk 3 de gemeentelijke uitgangspunten voor de warmtetransitie (we staan voor onze ambitie, we hebben oog voor betaalbaarheid, we blijven realistisch en maken een haalbare visie) en de externe randvoorwaarden (passende financiering vanuit het Rijk, aanpassing wet- en regelgeving, duidelijkheid over invulling gemeentelijke regierol en beschikbaarheid van het elektriciteitsnetwerk).

Hoofdstuk 4 betreft de technisch-inhoudelijke analyse en geeft antwoord op de vragen wat is de warmtevraag en isolatie-opgave en welke warmtebronnen zijn voor Beesel beschikbaar. In Beesel zijn we met name aangewezen op omgevingswarmte van lage temperatuur uit bodem, lucht en water. Verder kunnen we onderzoeken in hoeverre we gebruik kunnen maken van aquathermie, zonthermie en enkele kleinschalige restwarmtebronnen om een collectief lage temperatuur warmtenet mee te voeden.

In hoofdstuk 5 beschrijven we de strategie: drie sporen naar aardgasvrij.

Spoor 1: altijd isoleren

Spoor 2: onderzoeken collectieve mogelijkheden

Spoor 3: individuele oplossingen: all-electric / direct, op een natuurlijk moment (afhankelijk van de leeftijd van de woning of het gebouw)

Met de drie sporen als basis maken we in hoofdstuk 6 de stap van visie naar uitvoering. Per spoor gaan we kort in op de activiteiten en benodigde inzet van de gemeente, partners en inwoners. Veel activiteiten kunnen we alleen uitvoeren door samen te werken. Voor onszelf zien we een faciliterende en ondersteunde rol naar inwoners en gebouweigenaren.

In aanvulling op deze Transitievisie Warmte hebben de samenwerkende partijen een concreet Actieplan Warmtetransitie opgesteld voor de jaren 2022 en 2023.

Voorstel / advies

- Instemmen met de Transitievisie Warmte deel A (visie);
- Transitievisie Warmte (deel A) conform bijgevoegd raadsvoorstel ter vaststelling voor- leggen aan de gemeenteraad;
- Vaststellen van Transitievisie Warmte deel B (Actieplan), waarbij de uitvoering mede afhankelijk is van dekking uit te ontvangen Rijksmiddelen;
- Transitievisie Warmte Deel B (Actieplan) ter kennisneming aanbieden aan de raad.

Beslissing BenW

Toelichting BenW-nota

1. Aanleiding

Beesel werkt op grond van de duurzaamheidsvisie aan een economisch veerkrachtige, duurzame en groene gemeente. Een gemeente waar iedereen gezond en veilig kan (be)leven en werken en waar iedereen meetelt en mee doet. Een van de grote uitdagingen waar we voor staan is de warmtetransitie: de overstap van fossiele brandstoffen – waarvan aardgas de belangrijkste is – naar duurzame vormen van energie in onze woningen en gebouwen. Via het klimaatakkoord hebben we de verplichting om een Transitievisie Warmte op te stellen.

In het Klimaatakkoord zijn afspraken opgenomen die op gemeentelijk niveau uitgevoerd moeten worden. Hiermee heeft de Rijksoverheid de regierol overgedragen aan gemeenten. Hierin staat dat iedere gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte (TVW) heeft vastgesteld. Deze TVW is een verkenning naar de kansen en (on)mogelijkheden voor alternatieve duurzame warmteoplossingen voor Beesel.

2. Doelstelling

Met het vaststellen van de transitievisie Warmte geven we inwoners en gebouweigenaren inzicht in de mogelijkheden op welke manier zij hun woning/pand in de toekomst waarschijnlijk kunnen gaan verwarmen. We geven hen handelingsperspectief (altijd isoleren) en op basis van de leeftijd van de woning inzicht in de mogelijke acties die zij nu of op termijn kunnen nemen (beslisboom). Voor de gemeente zelf en voor de samenwerkingspartners zijn er acties opgesteld die de inwoners ondersteunen in de verduurzaming van de bestaande bouw.

3. Uitgangssituatie

- Klimaatakkoord en daaruit voortvloeiende vereiste om een Transitievisie Warmte (TVW) op te stellen;
- Duurzaamheidsvisie Focus, Lef en Draakkracht 2019-2030.

4. Rol gemeente

Gemeentelijke rollen met betrekking tot de warmtetransitie: informeren, stimuleren, regisseren. Dit staat nader beschreven in hoofdstuk 6 pagina 32 van de bijgevoegde Transitievisie Warmte.

5. Toelichting

Deel A Transitievisie Warmte

De Transitievisie Warmte (TVW) beschrijft hoe we de overgang – de ‘transitie’ – naar duurzaam verwarmen in grote lijnen voor ons zien. We richten ons daarbij specifiek op warmte in de bestaande gebouwde omgeving. Voor Beesel betekent de warmtetransitie dat er nog zo’n 5.500 woningen en 1.000 gebouwen gaan overstappen op duurzame warmte (circa 7% van ons woningbestand is al aardgasvrij).

Deze Transitievisie Warmte is tot stand gekomen door gebruik te maken van een tweesporen-aanpak. Aan de ene kant hebben we gewerkt aan een technisch-inhoudelijke analyse en verdieping van de opgave. Aan de andere kant hebben we bewust ingestoken op het werken aan draagvlak bij betrokken samenwerkingspartners, inwoners en bestuurders. In hoofdstuk 2 staan de leidende principes beschreven die we gezamenlijk met de partners hebben vastgesteld:

- Stevige samenwerkingscoalitie: deze opgave kan de gemeente alleen in samenwerking met partners (woningcorporatie Nester, netbeheerder Enexis, energiecoöperatie Joris Wekt op en Stichting De Groene Vogel) en inwoners (klankbordgroep);
- Open houding: wie het beter weet mag het zeggen;
- Transparantie: goed uitleggen waarom we de keuzes maken zoals we die maken;
- Adaptief: de plannen zitten niet in beton gegoten, maar zijn wendbaar/aanpasbaar (het uitvoeringsplan (en zo nodig ook de visie) wordt regelmatig herijkt);
- Mijlpalen in de tijd: duidelijke momenten in de tijd markeren om naar toe te werken en zo nodig bij te stellen.

We beschrijven in hoofdstuk 3 de gemeentelijke uitgangspunten (we staan voor onze ambitie, we hebben oog voor betaalbaarheid, we blijven realistisch en maken een haalbare visie) en de externe randvoorwaarden (passende financiering vanuit het Rijk, aanpassing wet- en regelgeving, duidelijkheid over invulling gemeentelijke regierol en beschikbaarheid van het elektriciteitsnetwerk).

Hoofdstuk 4 betreft de technisch-inhoudelijke analyse en geeft antwoord op de vragen wat is de warmtevraag en isolatie-opgave en welke warmtebronnen zijn voor Beesel beschikbaar. In Beesel zijn we met name aangewezen op omgevingswarmte van lage temperatuur uit bodem, lucht en water. Verder kunnen we onderzoeken in hoeverre we gebruik kunnen maken van aquathermie, zonthermie en enkele kleinschalige restwarmtebronnen om een collectief lage temperatuur warmtenet mee te voeden.

Uit de technisch-inhoudelijke analyse kunnen we concluderen dat we op dit moment nog geen duidelijke warmteoplossingen voor Beesel kunnen aanwijzen, behalve all-electric voor het overgrote deel van de panden. De weinig homogene en relatief verspreid staande woningvoorraad in Beesel zijn belangrijke factoren voor deze uitkomst. We wijzen daarom op dit moment nog geen buurten of gebieden aan om van het aardgas af te gaan.

Dat betekent zeker niet dat we achterover kunnen gaan leunen. De warmtetransitie is een complexe en langdurige opgave waar nu actie wordt gevraagd om de doelen van 2030 en 2050 te behalen. Op dit moment is de overstap naar aardgasvrije warmteoplossingen voor veel inwoners (nog) niet haalbaar en betaalbaar. Daarnaast zijn er nog veel onzekerheden en worden nieuwe ontwikkelingen verwacht op het gebied van duurzame warmtebronnen en oplossingen. Daarom gaan we niet overhaast te werk. In hoofdstuk 5 beschrijven we onze strategie: in drie sporen naar aardgasvrij in 2050.

Spoor 1: altijd isoleren

Spoor 2: onderzoeken collectieve mogelijkheden

Spoor 3: individuele oplossingen: all-electric / direct, op een natuurlijk moment (afhankelijk van de leeftijd van de woning of het gebouw)

Met de drie sporen als basis maken we in hoofdstuk 6 de stap van visie naar uitvoering. Per spoor gaan we kort in op de activiteiten en benodigde inzet van de gemeente, partners en inwoners. Veel activiteiten kunnen we alleen uitvoeren door samen te werken. Voor onszelf zien we een faciliterende en ondersteunde rol naar inwoners en gebouweigenaren. Waar dit gevolgen heeft voor extra inzet van mensen en middelen stippen we dat kort aan.

Ons voorstel is in te stemmen met de voorliggende Transitievisie Warmte en deze ter vaststelling voor te leggen aan de raad.

De Transitievisie Warmte wordt periodiek herzien, zodat kan worden aangesloten bij de ontwikkeling van nieuwe technieken en inzichten. De termijn waarop dit moet gebeuren wordt vastgelegd in de Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (WGIW), die in voorbereiding is.

Over enkele jaren verwachten we meer kennis te hebben van onder andere de onderzoeken naar aquathermie en restwarmte, regionale onderzoeken naar groengas en geothermie, de nieuwe WGIW, de nieuwe Warmtewet, eindgebruikerskosten en woonlastenneutraliteit, zodat we een verdiepingsslag kunnen maken op de nu voorliggende Transitievisie Warmte.

Deel B Actieplan Warmtetransitie

In aanvulling op deze Transitievisie Warmte hebben de samenwerkende partijen een concreet Actieplan Warmtetransitie opgesteld voor de jaren 2022 en 2023.

Dit Actieplan start met de routekaart naar een aardgasvrij Beesel, waarin de driesporenstrategie van de Transitievisie Warmte wordt samengevat.

In het Actieplan Transitievisie Warmte zijn de sporen en activiteiten vertaald in concrete projecten, acties en resultaten. Daarbij hebben we met name voor spoor 1 (altijd isoleren) aangesloten bij de projecten en acties die al lopen zoals gemeente brede communicatie, digitaal energieloket Duurzaam bouwloket, inkoopacties, energieadvies en voor spoor 2 (individuele oplossingen) bij de pilot gespikkeld bezit.

De verdere acties voor de sporen 2 en 3 zijn grotendeels nieuw.

Voor spoor 2 (onderzoek collectieve kansen) zijn dat met name het uitvoeren van haalbaarheidsstudies en in geval van een kansrijke bron het opstellen van een wijkuitvoeringsplan.

Voor spoor 3 (individuele oplossingen) betreft het een aanpak ontwikkelen voor verduurzaming maatschappelijk vastgoed en voor overige gebouwen, uitwerken handelingsperspectief per woning en het opstellen van een Deltaplan all-electric (o.a. onderzoeken netimpact en aanpak voor ketelswap).

Dit Actieplan wordt eveneens periodiek bijgesteld en de bedoeling is dat in 2023 een nieuw Uitvoeringsplan wordt opgesteld voor de periode na 2023. Dit nieuwe Actieplan wordt dan ter vaststelling voorgelegd aan uw college.

De gemeenteraad wordt jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering, tegelijkertijd met de verantwoording over de uitvoering van de duurzaamheidsvisie.

Ons voorstel is dat uw college het voorliggende Actieplan vaststelt en ter kennisgeving voorlegt aan de gemeenteraad.

6. Visie Blij in Beesel

Fijn wonen: Om het wonen prettig en betaalbaar te houden is het noodzakelijk dat we inzetten op verduurzaming van de bestaande bouw. Dit leidt uiteindelijk tot minder CO₂-uitstoot en een gezondere leef- en woonomgeving.

Samenwerking: alleen samen met partners en inwoners kunnen we van de warmtetransitie een succes maken.

7. Integrale afstemming

- a. Collegeprogramma
n.v.t.
- b. Financieel
Voor de uitvoering van het Actieplan is budget nodig. Enkele in het Actieplan opgenomen projecten zijn al opgestart en daarvoor is vanuit het duurzaamheidsbudget geld gereserveerd. Het betreft de volgende projecten/taken:

- Communicatie Duurzaamheid (netwerkstrategie)
- Digitaal energieloket (Duurzaam Bouwloket)
- Verduurzaming bestaande bouw middels RREW subsidie (inkooptrajecten, energieadvies, energievouchers)
- Pilot gespikkeld bezit ism met Nester

Deze projecten lopen in 2022 door. Hiervoor is €30.000 gereserveerd uit het duurzaamheidsbudget.

Voor de overige acties/projecten is (nog) geen budget gereserveerd.

Als randvoorwaarde voor de uitvoering is meegenomen dat het Rijk de gemeente tegemoet komt in de uitvoering van de Transitievisie Warmte. Zover nu bekend heeft het Rijk voor 2022 in totaal voor de gezamenlijke gemeenten € 40 miljoen uitgetrokken voor de uitvoering van de taken uit het klimaatakkoord, waaronder de warmtetransitie. We verwachten dan ook in de meicirculaire een toewijzing van circa € 100.000 voor Beesel. In de jaren erna (vanaf 2023) zal naar verwachting de jaarlijkse Rijksbijdrage toenemen en zijn we als gemeente ook mede hiervan afhankelijk voor de uitvoering van het actieplan. Indien nodig verzoeken wij de raad om extra duurzaamheidskrediet.

c. Juridisch
n.v.t.

d. Risico's
Het is nog onbekend wat de Rijksbijdrage zal zijn voor de uitvoering van het klimaatakkoord. Mocht dat onvoldoende zijn, bestaat het risico dat we het gehele actieplan of toekomstige actieplannen niet geheel kunnen uitvoeren. We zullen dan moeten prioriteren.
De Rijksbijdrage is onder andere bedoeld voor extra handjes voor de uitvoering. Het is op dit moment door de druk op de arbeidsmarkt moeilijk om gekwalificeerd personeel aan te trekken.

e. Communicatief (denk aan: Gemeente Info, pers, website, klantenbalie)

Natuurlijk wordt de Transitievisie Warmte via de reguliere kanalen gecommuniceerd (Gemeente-info, website, social media). We zullen verder een publieksversie in de vorm van een infographic opstellen en communiceren, waarbij het handelingsperspectief (beslisboom) voor inwoners/gebouweigenaren centraal staat.
Het Duurzaam Bouwloket en Stichting De Groene Vogel worden de vraagbaak voor inwoners over verduurzaming van hun woning/gebouw.

8. Toegankelijkheid

Een belangrijk uitgangspunt is de betaalbaarheid van de warmtetransitie. Iedereen moet kunnen meedoen en energiearmoede moet worden voorkomen. Dit zal bij de uitvoering een continu punt van aandacht zijn.

9. Duurzaamheid

Deze Transitievisie Warmte sluit aan bij de pijler duurzame energie uit onze duurzaamheidsvisie. Een van de actiepunten uit de Duurzaamheidsvisie betrof het opstellen en uitvoeren van een Transitievisie Warmte en hiermee wordt onder andere ingezet op het verminderen van de CO₂-uitstoot om zo de opwarming van de aarde te beperken. Het enerzijds terugbrengen van de vraag naar energie (isolatie) en anderzijds het verduurzamen van het energieaanbod en de warmtebronnen gaan hierbij hand in hand.

Bijlagen

Transitievisie Warmte deel A
Actieplan Warmtetransitie deel B
Raadsvoorstel Transitievisie Warmte
Raadsbesluit